

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 6Cdo/207/2018
Identifikačné číslo spisu: 3815200673
Dátum vydania rozhodnutia: 17.04.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Rudolf Čirč
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:3815200673.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci žalobkyní 1/ O. P., narodenej XX. Z. XXXX, bývajúcej v J. O., K. XXX/XX a 2/ D. Č., narodenej XX. Q. XXXX, bývajúcej v J. O., A. XXX/XX, oboch zastúpených Mgr. Ľudovítom Paulovičom, advokátom so sídlom v Lučenci, Martina Rázusa 19, proti žalovaným 1/ MADOPA s. r. o., so sídlom v Trenčíne, Istebnícka 230/93, IČO: 36 344 648, zastúpenej Mgr. Jurajom Jancom, advokátom so sídlom v Ilave, Mierové námestie 52/6, 2/ RELCO, s. r. o., so sídlom v Modre, Okružná 3239, IČO: 36 541 818, 3/ KOOPERATIVA poisťovňa, a. s., Vienna Insurance Group, so sídlom v Bratislave, Štefanovičova 4, IČO: 00 585 441, zastúpenej JUDr. Baltazárom Mucskom, advokátom so sídlom v Bratislave, Vajnorská 55, o ochranu osobnosti a náhradu nemajetkovej ujmy, vedenej na Okresnom súde Prievidza pod sp. zn. 17C/9/2015, o dovolaní žalovanej 3/ proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne z 8. júna 2018 sp. zn. 6Co/288/2017, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaná 3/ je povinná zaplatiť žalobkyniam 1/ a 2/ náhradu trov dovolacieho konania, o výške ktorej bude rozhodnuté súdom prvej inštancie samostatným uznesením.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Prievidza (ďalej len „súd prvej inštancie“) prvým výrokom rozsudku z 12. decembra 2016 č. k. 17C/9/2015-191 konanie proti žalovanej 2/ zastavil, druhým výrokom uložil žalovaným 1/ a 3/ povinnosť zaplatiť žalobkyni 1/ sumu 5 000,- Eur do troch dní od právoplatnosti rozsudku s tým, že v rozsahu plnenia ktorejkoľvek z nich zaniká povinnosť druhej žalovanej, tretím výrokom zamietol v prevyšujúcej časti žalobu žalobkyne 1/, štvrtým výrokom rozhodol o trovách konania, piatym výrokom uložil žalovaným 1/ a 3/ povinnosť zaplatiť žalobkyni 2/ sumu 5 000,- Eur do troch dní od právoplatnosti rozsudku s tým, že v rozsahu plnenia ktorejkoľvek z nich zaniká povinnosť druhej žalovanej, šiestym výrokom v prevyšujúcej časti žalobu žalobkyne 2/ zamietol a siedmym výrokom rozhodol o trovách konania. V odôvodnení rozhodnutia k vecnej pasívnej legitímácii žalovanej 3/ uviedol, že otázka toho, či poisťovateľ zodpovednosti za škodu prevádzkou motorového vozidla je povinný zaplatiť poškodenému náhradu nemajetkovej ujmy je predmetom nestálej rozhodovacej praxe. Naposledy rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 31. marca 2016 sp. zn. 3 Cdo 301/2012 bolo rozhodnuté, že

poisťovní nesvedčí pasívna legitímácia v konaní o náhradu nemajetkovej ujmy za zásah do osobnostných práv spôsobených úmrtím blízkej osoby pri dopravnej nehode. Prvoinštančný súd sa s týmto právnym názorom nestotožnil. Za správny považoval názor uvedený vo viacerých iných rozhodnutiach napr. v rozhodnutí Krajského súdu v Trnave z 1. júla 2015 sp. zn. 24Co/368/2015, z ktorého je zrejmé, že súčasťou náhrady škody (ujmy) spôsobenej na zdraví sú nielen ujmy majetkovej povahy, ale aj nemajetkové ujmy. Vzhľadom na uvedené dospel k záveru, že povinné zmluvné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla pokrýva aj nemajetkovú ujmu, a teda žalovaná 3/ je pasívne vecne legitimovaná.

2. O odvolaní žalobkýň 1/ a 2/ ako aj žalovaných 1/ a 3/ rozhodol Krajský súd v Trenčíne (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 08. júna 2018 sp. zn. 6Co/288/2017 tak, že rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti v druhom a piatom výroku potvrdil a vo štvrtom a siedmom výroku, týkajúcich sa trov konania zmenil tak, že žalobkyňa 1/ a žalobkyňa 2/ majú voči žalovaným 1/, 2/ a 3/ nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Zároveň rozhodol o trovách odvolacieho konania. V odôvodnení rozsudku v súvislosti s pasívnou vecnou legitímáciou žalovanej 3/ poukázal na rozhodnutie Súdneho dvora EÚ zo dňa 24. 10. 2013 vo veci C - 22/12 vo veci S./W., S., kde súd dospel k záveru, že povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla má pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenú blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode, ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v spore vo veci samej. Ďalej poukázal na uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky z 11. októbra 2016 sp. zn. III. ÚS/666/2016 a rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 30. januára 2018 sp. zn. 7 Cdo 170/2016 a uzavrel, že vzhľadom na uvedenú rozhodovaciu činnosť možno považovať rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 31. marca 2016 sp. zn. 3 Cdo 301/2012 vyslovujúce záver o nedostatku vecnej pasívnej legitímácie poisťovne za prekonané.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná 3/ (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie. Dovolanie odôvodnila v zmysle § 432 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „C. s. p.“) tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Prípustnosť dovolania vyvodzovala z § 421 ods. 1 písm. c) C. s. p., t. j., že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. Za nesprávne právne posúdenú považovala otázku pasívnej vecnej legitímácie žalovanej 3/ v danom konaní, keď jej pasívnu vecnú legitímáciu súdy odvodili z ustanovenia § 15 ods. 1 zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla (ďalej len „zákon č. 381/2001 Z. z.“). Poukázala na rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) z 31. marca 2016 sp. zn. 3 Cdo 301/2012, z 20. apríla 2011 sp. zn. 4 Cdo 168/2009 a z 15. mája 2017 sp. zn. 8 Cdo 219/2016, v ktorých najvyšší súd opakovane negoval povinnosť poisťovateľa (v danom prípade žalovanej 3/) povinného zmluvného poistenia hradiť poškodenému nemajetkovú ujmu. Podľa názoru dovolateľky súdy nad rámec legislatívy Slovenskej republiky aplikovali nepripustný extenzívny eurokonformný výklad ustanovenia § 4 ods. 2 písm. a) zákona č. 381/2001 Z. z. v spojení s ostatnými ustanoveniami tohto zákona. Dovolateľka bola toho názoru, že nemajetková ujma nie je krytá z povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, s výnimkou prípadov, ak to upravuje vnútroštátne právo, čo však vo vzťahu k slovenskému vnútroštátnemu právu neplatí. Dovolateľka ďalej namietala, že prvoinštančný súd sa nedostatočne vysporiadal a nesprávne právne posúdil otázku premlčania uplatňovaného nároku. Napriek tomu, že ide o zásadnú právnu otázku odvolací súd sa s ňou nijako bližšie nevysporiadal. Uplatňovaný nárok žalobkýň vo vzťahu k žalovanej 3/ považovala za premlčaný. Navrhla preto, aby najvyšší súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zmenil tak, že žalobu žalobkýň proti žalovanej 3/ v celom rozsahu zamietne.

4. Žalobkyne vo vyjadrení k dovolaniu žalovanej 3/ uviedli, že podľa ich názoru odvolací súd správne posúdil, že povinné zmluvné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla podľa zákona č. 381/2001 Z. z. sa vzťahuje aj na nemajetkovú ujmu spôsobenú zásahom do práva na ochranu osobnosti pozostalých po obeti dopravnej nehody. Dali do pozornosti rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 6MCdo/1/2016, s ktorým sú závery odvolacieho súdu súladné. Žiadali preto,

aby najvyšší súd dovolanie žalovanej 3/ zamietol ako nedôvodné.

5. Najvyšší súd po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 C. s. p.), zastúpená v súlade s ustanovením § 429 ods. 1 C. s. p., že ide o dovolanie, ktoré spĺňa náležitosti stanovené zákonom (§ 428 C. s. p.), zaoberal sa bez nariadenia pojednávania jeho prípustnosťou a dospel k záveru, že dovolanie žalovanej 3/ je potrebné ako neprípustné odmietnuť. Dovolací súd na stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 C. s. p.) uvádza nasledovné:

6. Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C. s. p.).

7. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú uvedené v ustanoveniach § 420 a § 421 C. s. p. V preskúmvanej veci žalovaná 3/ odôvodňovala prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. c) C. s. p.

8. Podľa § 421 ods. 1 C. s. p., dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) ktorá je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

9. Podľa § 432 ods. 1 a ods. 2 C. s. p., dovolanie prípustné podľa § 421 C. s. p. možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia.

10. Vychádzajúc z citovaných zákonných ustanovení je zrejmé, že na to, aby sa dovolací súd mohol zaoberať dovolaním, v ktorom sa namieta nesprávne právne posúdenie veci, musí byť splnená nielen podmienka vymedzenia tohto dovolacieho dôvodu spôsobom uvedeným v § 432 C. s. p., ale musia byť splnené aj predpoklady prípustnosti dovolania vyplývajúce z ustanovenia § 421 C. s. p.

11. V predmetnej veci dovolateľka odôvodnila dovolanie nesprávnym právnym posúdením veci spočívajúcim v tom, že povinné zmluvné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla podľa zákona č. 381/2001 Z. z. sa nevzťahuje na nemajetkovú ujmu spôsobenú zásahom do práva na ochranu osobnosti pozostalých po obeti dopravnej nehody, a teda aj nesprávnym právnym posúdením jej pasívnej vecnej legitimácie. Prípustnosť dovolania je podľa dovolateľky daná tým, že predmetná otázka je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

12. Najvyšší súd v prvom rade považuje za nevyhnutné uviesť, že do ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu v zmysle § 421 ods. 1 Civilného sporového poriadku treba zahrnúť aj naďalej použiteľné, legislatívnymi zmenami a neskoršou judikatúrou neprekonané civilné rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierkach súdnych rozhodnutí a stanovísk vydávaných Najvyššími súdmi ČSSR a ČSFR, ďalej v Bulletinu Najvyššieho súdu ČSR a vo Výbere rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu SSR a napokon aj rozhodnutia, stanoviská a správy o rozhodovaní súdov, ktoré boli uverejnené v Zborníkoch najvyšších súdov č. I, II a IV vydaných SEVT Praha v rokoch 1974, 1980 a 1986 (R 71/2018).

13. Pri posúdení právnej otázky pasívnej legitimácie žalovanej nemožno opomenúť rozsudok Súdneho dvora Európskej Únie C-22/12 vo veci Haasová zo dňa 24. októbra 2013, v ktorom Súdny dvor vyslovil záver, že príslušné ustanovenia smerníc (Rady 72/166/EHS z 24. apríla 1972, Rady 84/5/EHS z 30. decembra 1983 zmenenej a doplnenej smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2005/14/ES z 11. mája 2005 a Rady 90/232/EHS zo 14. mája 1990) o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel sa majú vykladať v tom zmysle, že povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla má pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej blízkym osobám obetí

usmrtených pri dopravnej nehode, ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za ujmu (hmotnú i nehmotnú) upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v spore vo veci samej. Na závery uvedené v tomto rozsudku Súdneho dvora nadviazal najvyšší súd v rozsudku sp. zn. 6 MCdo 1/2016 z 31. júla 2017 (uvedené rozhodnutie bolo publikované v Zbierke stanovísk a rozhodnutí Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky ako R 61/2018), kde vysvetlil, že „pri výklade pojmu škoda pre účely zákona č. 381/2001 Z. z. treba vychádzať z chápania tohto pojmu v komunitárnom práve, pretože citovaný zákon bol výsledkom transpozície smerníc Európskej únie, ktoré boli nahradené toho času platnou smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2009/103/ES zo 16. septembra 2009 o poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel a o kontrole plnenia povinnosti poistenia tejto zodpovednosti. Táto smernica síce nedefinuje pojem škoda, ale z jej textu je zrejmé, že pod týmto pojmom rozumie osobnú ujmu a škodu na majetku, resp. používa slovné spojenie utrpenie „ujmy alebo škody“, či používa pojmy „akákoľvek ujma alebo škoda“ alebo „akákoľvek škoda“, z čoho je zrejmé, že komunitárne právo chápe škodu ako majetkovú a aj nemajetkovú ujmu. Najvyšší súd v tomto rozsudku vychádza z eurokonformného výkladu pojmu škoda na zdraví, upraveného v ustanovení § 4 ods. 2 písm. a) zákona č. 381/2001 Z. z., ktorý je súladný s názorom Ústavného súdu Slovenskej republiky, prezentovaným v jeho uznesení sp. zn. I. ÚS 474/2016 zo 17. augusta 2016, kde ústavný súd uviedol, že „hoci Súdny dvor Európskej únie viackrát zdôraznil, že nie je oprávnený vykladať ustanovenia vnútroštátneho práva, je zjavné, že ako vnútroštátne právo Českej republiky, tak aj vnútroštátne právo Slovenskej republiky prostredníctvom konkrétnych ustanovení Občianskeho zákonníka umožňuje blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravných nehodách priznať náhradu nemajetkovej ujmy, ktorá má byť krytá z povinného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel. V Slovenskej republike povinné zmluvné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel upravuje zákon č. 381/2001 Z. z., podľa ktorého má aj sťažovateľka (poisťovňa) ako poisťiteľ oprávnenie vykonávať poistenie zodpovednosti na území Slovenskej republiky.“ V nadväznosti na uvedené dospel s prihliadnutím na samotný účel povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel zohľadňujúc skutočnosť, že neoprávnený zásah do osobnosti fyzickej osoby bol vyvolaný prevádzkou motorového vozidla, v súvislosti s ktorou vzniknutá zodpovednosť za spôsobené škody k záveru, že aj nemajetková ujma za zásah do osobnostných práv pozostalých, je predmetom povinného zmluvného poistenia v zmysle zákona č. 381/2001 Z. z., a že v spore o náhradu takejto ujmy je daná pasívna legitímácia poisťovne vykonávajúcej povinné zmluvné poistenie zodpovednosti za škody spôsobené prevádzkou motorových vozidiel. Na označené rozhodnutia Súdneho dvora, Ústavného súdu ako aj najvyššieho súdu nadviazali ďalšie rozhodnutia najvyššieho súdu, a to sp. zn. 6 Cdo 143/2017, sp. zn. 6 Cdo 219/2017, sp. zn. 6 Cdo 206/2017, 6 Cdo 212/2017 a sp. zn. 8 Cdo 6/2018. Z uvedeného je zrejmé, že právny názor v otázke pasívnej legitímácie poisťovne uvedený v rozhodnutiach najvyššieho súdu z 31. marca 2016 sp. zn. 3 Cdo 301/2012, z 20. apríla 2011 sp. zn. 4 Cdo 168/2009 a z 15. mája 2017 sp. zn. 8 Cdo 219/2016, na ktoré odkazovala žalovaná 3/, bol jeho neskoršou judikatúrou prekonaný. V otázke vecnej pasívnej legitímácie poisťovne v spore o náhradu nemajetkovej ujmy uplatnenej pozostalými obeť dopravnej nehody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla treba preto za ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu považovať vyššie uvedený právny názor prijatý neskoršou judikatúrou najvyššieho súdu.

14. Odvolací súd riešil túto otázku v súlade s neskoršou judikatúrou najvyššieho súdu. Nejde tak o situáciu prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. c) C. s. p., kedy dovolací súd rozhoduje danú právnu otázku rozdielne, pretože, ako už bolo uvedené, rozhodnutia, na ktoré poukázala žalovaná 3/ boli prekonané práve rozhodnutím najvyššieho súdu sp. zn. 6 MCdo 1/2016 (R 61/2018) a naňho nadväzujúcimi rozhodnutiami.

15. So zreteľom na uvedené považoval dovolací súd dovolanie žalovanej 3/ z hľadiska § 421 ods. 1 písm. c) C. s. p. za neprípustné, preto ho podľa § 447 písm. c) C. s. p. odmietol.

16. Vo vzťahu k námietke dovolateľky týkajúcej sa nesprávneho právneho posúdenia otázky premlčania nároku uplatneného žalobkyňami dovolací súd uvádza, že v tejto časti dovolania nedošlo k vymedzeniu dovolacieho dôvodu v súlade s ustanovením § 432 v spojitosti s § 421 C. s. p. V dovolaní totiž absentuje

vymedzenie toho, či sa dovolateľka domnieva, že sa odvolací súd pri riešení danej otázky odklonil od rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a) C. s. p.) alebo že táto otázka je rozhodovaná dovolacím súdom rozdielne (§ 421 ods. 1 písm. c) C. s. p.), pričom neoznačila ani o akú ustálenú alebo rozdielnu rozhodovaciu činnosť dovolacieho súdu sa má jednať, alebo či má za to, že táto právna otázka ešte nebola v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu vyriešená. Uplatnený dovolací dôvod teda nevymedzila spôsobom vyplývajúcim z § 432 ods. 2 C. s. p. v spojení s § 421 ods. 1 C. s. p. So zreteľom na uvedené dovolací súd dovolanie v tejto časti odmietol podľa § 447 písm. f) C. s. p.

17. O trovách dovolacieho konania rozhodol dovolací súd podľa § 453 ods. 1 C. s. p. v spojení s § 255 ods. 1 C. s. p. tak, že žalobkyniam úspešným v dovolacom konaní priznal ich plnú náhradu, a to uložením povinnosti žalovanej 3/ zaplatiť náhradu týchto trov s tým, že o výške náhrady rozhodne súd prvej inštancie samostatným uznesením (§ 262 ods. 1 a 2 C. s. p.).

18. Toto uznesenie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.